

EEN KLEINE GENTSE STOKERS- EN BROUWERS- GESCHIEDENIS AAN DE APOSTELHUIZEN - KOEPOORT- KAAI (1831-1929)

Aflevering 4. Brouwerij Minne (1880-1885)

Marc Hanson

Nieuwe eigenaar met een voorgeschiedenis

Karel August Minne (Gent 1822-Gent 1895), de koper van 'De Wereld', kende die (stokerij)brouwerij al heel lang, want hij groeide op in haar buurt. Hij was de jongste zoon uit een gezin van vijf: twee (zeer jong overleden) meisjes en drie jongens. Zijn vader was een welgestelde slager die in 1807 als weduwnaar hertrouwd was met een veel jonger, nog net minderjarig weesmeisje: Dorothee Verbrugghen (Lochristi 1786-Gent 1869), de moeder van de vijf kinderen. Kort na het overlijden van zijn vader in 1824 verhuisde de tweejarige peuter Karel samen met zijn moeder en twee broertjes naar de Apostelstraat (nu Apostelhuizen), waar ze introkken bij haar nieuwe 'vriend' Damiaan Heughebaert, die daar pas zijn brouwerij had opgestart. Hij kende Dorothee van de Steendam, waar hij voordien als brouwer had gewerkt en waar zij met haar man Jean een slagerij had uitgebaat. Ze trouwden op 6 mei 1826 en kregen nog één dochter.

Als opgroeiende jongen en jongeman leerde Karel de familie van Joannes Spilthoorn, die amper een boogscheut verder een stokerij/brouwerij had, goed kennen. In tegenstelling tot zijn twee oudere broers, die al gauw meewerkten in de brouwerij van hun stiefvader, ging Karel in Brussel voor dierenarts studeren. Nadat hij zijn diploma had behaald, begon hij een veeartsenpraktijk aan de Kortrijksepoortstraat (in die tijd: Kortrijksestraat, rue de Courtrai, afb. 1.) in zijn geboortestad. In 1847 trouwde hij met M.J.Th. Nobels, waarna hij zich als veearts vestigde in het snel groeiende Sint-Gillis (Brussel). Drie van zijn kinderen: Hendrik (1859), Edouard (1860) en Rosalie (1863) werden er geboren. In 1863 keerde Karel naar Gent terug om samen met zijn schoonbroer de leiding van de familiebrouwerij op zich te nemen. Hij vestigde zich aan de Visserij nr. 13, waar zijn jongste dochters Maria Theresia (1864) en Stephanie Maria (1866) zouden geboren worden.

Er was heel wat voorafgegaan aan die belangrijke verandering in het beroepsleven van Karel Minne. In 1844 was zijn oudste broer Edouard als zelfstandig

Afb. 1. Porceleinkaartje van veearts (later brouwer) Karel (Charles) Minne in de Kortrijksepoortstraat, toen Kortrijksche straet (coll. DSMG, begijnhof, Sint-Amansberg, schenking Eggermont).

brouwer begonnen, nadat hij aan de Veerstraat (nu omgevormd tot Gebroeders Van Eyckstraat) een kleine brouwerij had gekocht van de weduwe Kerres. In 1849 was zijn stiefvader overleden, waarna zijn moeder, die weduwe zou blijven, de brouwerij met haar tweede zoon verderzette. Op 2 september 1854 was zijn halfzus Rosalie gehuwd met Constant Karel Marie Alexis (Gent 1822-Gent 1889), een koopman uit een gegoede liberale familie. In 1860 was zijn broer - brouwer Adolf Désiré overleden en een paar jaar later had zijn bejaarde moeder besloten zich uit de zaak terug te trekken. De leiding van de familiebrouwerij kwam nu in handen van de uit Brussel teruggekeerde Karel en van schoonbroer Constant Alexis, die hiervoor zijn beroep van koopman - kruidenier opgaf. Die verandering viel ook te merken aan de naam: voortaan spreken de 'Wegwijzers van Gent' van de brouwerij Minne en Alexis (C.) in plaats van die van de weduwe Heughebaert.

Op 1 juni 1869 overleed moeder Heughebaert op de leeftijd van 83 jaar in haar grote huis aan de Apostelstraat. Bij notariële akte van 14 juli 1871 werd haar erfenis verdeeld. Het brouwershuis aan Apostelhuizen met op het achtererf de brouwerij, de kuiperij, de stallingen en de mouterij, gingen niet naar oudere broer Edouard, die zelf al jaren een brouwerij had, maar naar Karel, de jong-

ste. Die kreeg verder tien huizen en drie grote, goed beklante cafés in de buurt van het Zuidstation. Edouard erfde drie hotels met erf en achterhuis in de 'Statiestraat' (nu Zuidstationstraat), twee grote huizen met erf aan de Brabantdam en veertien beluikhuisjes aan 't Stuk.

In 1879 nam het beroepsleven van Karel Minne opnieuw een belangrijke wending. Hij kocht de (stokerij)bouwerij van J. Spilthoorn en liet de dagelijkse leiding van de eigen familiebrouwerij over aan zijn schoonbroer Constant. Die werd hierbij geholpen door twee van zijn drie zonen, Karel (Gent 1860) en Ivan (Gent 1864), die zelf de brouwerij zouden leiden vanaf 1887. Op 7 januari werd voor notaris Spaey te Eeklo de verkoopakte verleden: vanaf 1 januari had de koper de beschikking over de gebouwen en 'het alaam'. Samen met de (stokerij)brouwerij verkocht Spilthoorn ook de omringende huizen: vier aan de kant van de Zakkebandstraat en acht langs de Koepoortstraat. Ze werden immers bewoond door personeel van de brouwerij en op die manier werd een latere uitbreiding niet gehypothekeerd. Vanaf 1 april kon de nieuwe eigenaar ook beschikken over het brouwershuis (nr. 60) langs de Koepoortstraat. Tegen die tijd zou de verkoper met zijn gezin verhuisd zijn naar Sint-Amandsberg.

Toen Karel Minne de brouwerij kocht was hij een gegoede burger, zeker nadat hij van zijn moeder een niet onaanzienlijk kapitaal aan onroerend goed had geërfd. In 1873 had hij respectievelijk 231,86, 196,10 en 73,20 fr. aan grond, personele en patentbelastingen betaald, waardoor hij kiezer was voor de gemeenteraad en de Kamer. In 1881 waren die bedragen ongeveer dezelfde. De totale koopsom bedroeg 109.000 fr., te betalen over een periode van zes jaar, die zou ingaan op 1 februari 1881. Het eerste jaar moest hij 'ter woonst van de verkoper' 14.000 fr. betalen, daarna telkens 20.000 fr. en het zesde en laatste jaar 15.000 fr., dit alles vermeerderd met 4,5% jaarlijkse interest. De laatste schijf zou feitelijk aan de erfgenamen worden betaald, want Jean Spilthoorn overleed in 1881 en zijn vrouw op 3 september 1885.

Brouwerij Minne en Compagnie (1880-1885)

Karel Minne stopte met de vroegere combinatie stokerij/brouwerij en behield alleen de brouwerij. Hij was zelf brouwer, het stoken was al bijzaak geworden en het was toen al duidelijk dat de jenever de strijd om dé volksdrank zou verliezen tegen het bier. Nog vóór de betaling van de eerste schijf van de koopsom, vond Minne een financiële partner: Ernest Octave Van Oudenhove (Denderwindeke 20.03.1846-Gent 14.04.1892). Deze bemiddelde vrijgezel was

van 1870 tot 1879 apotheker geweest in de Koestraat. Zijn vader Charles, een belastingontvanger, was afkomstig uit Ninove, evenals zijn moeder, Honorine Constance De Mets. Na het overlijden van haar man in 1870 was zij samen met haar ongehuwde dochter Victorine in Gent gaan wonen. Haar zoon Ferdinand werd er kandidaat-notaris en overleed op jonge leeftijd. Een ander, eveneens jong overleden dochter, Marie, was gehuwd geweest met een brouwer uit Bergen. Via die schoonbroer was Ernest niet helemaal onbekend met de brouwerswereld.

Bij notariële akte van 7 mei 1880 kreeg de brouwerij Minne het statuut van een (handels)maatschappij onder de naam 'Minne en Compagnie (Brouwers Gent)'. De naam lag voor de hand: Karel Minne was opgegroeid in een brouwersgezin, ondertussen vele jaren als brouwer actief en nieuwe eigenaar van de brouwerij, terwijl Ernest Van Oudenhove in het brouwersvak nog alles te

Afb. 2. Brouwerij en aanpalende huizen in 1879 eigendom van Minne en Cie (binnen dik aangezette grenslijnen). Vermeerdert met een bouwblokje (binnen lichter aangezette lijnen) ten noorden van de brouwerij in 1882 opgekocht door Ernest Van Oudenhove (Uit SAG, DD7, fragment van kadasterkaart 69, s.d., kort na 1880). Ten zuiden grensde de brouwerij aan een klein steegje, rest van een vroeger waterstraatje, en aan een eigendom van Bernard Lion.

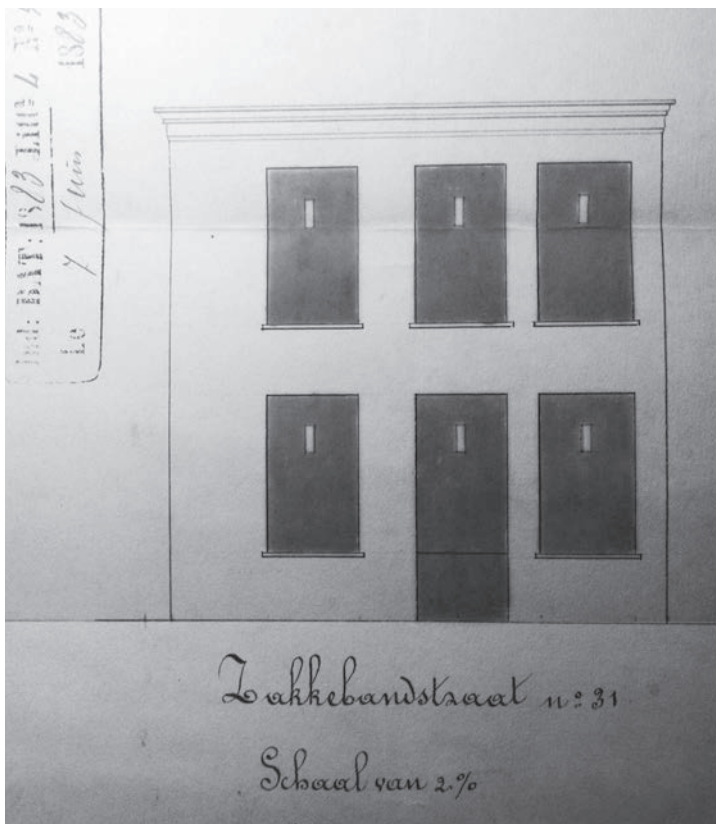
leren had. Het contract tussen beide vennoten werd gesloten voor vijf jaar, te beginnen op 1 juni 1880. Het kapitaal van de maatschappij werd vastgesteld op 200.000 fr. Van Oudenhove leverde de helft ervan in klinkende munt, Minne bracht in: de brouwerij met de eromheen liggende huizen en al het vaste en mobiele brouw materiaal. Zonder de schriftelijke toestemming van elkaar mochten de vennoten zich niet inlaten met enige andere handel of nijverheid. Ze mochten wel aandeelhouder worden van ondernemingen die niets met bier te maken hadden.

In 1881 vroegen Minne en Van Oudenhove aan de provincie toelating om de tweedehandse stoommachine, die Spilthoorn nog had geplaatst en die ondertussen twintig jaar dienst had gedaan, door een andere te mogen vervangen. Die stoommachine van zes pk, in Gent gefabriceerd door constructeur O. Van Houtte - Deroubaix, zou vooral de mechanische roerwerken in hun brouwerij in werking stellen. Nadat die aanvraag op 25 november was goedgekeurd, vroegen ze op 26 januari 1882 of ze de pressie van 3,5 tot 6 atmosfeer mochten verhogen. Na controle van de staalwand door koperslager A. Fassin en een geslaagde test in de brouwerij twee dagen later, schreef de conducteur van bruggen en wegen enkele maanden later een positief advies voor de provincie. De stoommachine van 6,7 pk kon zonder gevaar op een druk van zes atmosfeer in werking worden gesteld.

Van Oudenhove breidt uit

Ernest Van Oudenhove dacht toen ook al aan een eventuele uitbreiding van het bedrijfsterrein van de brouwerij. Tijdens een openbare verkoop te Gent op 27 september 1882 kocht hij het hele bouwblokje met een oppervlakte van 535 m² ten noorden ervan (afb. 2). Nummer 25 was een ruim woonhuis met een 'koer' en een grote loods en werd verhuurd voor 600 fr. per jaar. Nummer 27 bestond uit twee kleinere woningen en een grote stalling. De bovenkamers en de zolders ervan werden aan verschillende personen verhuurd met een totale opbrengst van 1.354,60 fr. per jaar. Al die bewoners hadden toegang tot een binnenplaats. Nummer 29 was een bakkerij met 'koer' en bakoven. De huur-overeenkomst ervan (480 fr. per jaar) liep tot 1885. Opvallend is dat niet de maatschappij Minne en Cie het geheel aankocht, maar Van Oudenhove persoonlijk en dit voor de som van 26.125 fr., exclusief de kosten.

Ruim twintig jaar eerder had Spilthoorn het oorspronkelijke brouwershuis op de hoek van de Zakkebandstraat laten vergroten met het huis ernaast. Hij had toen enkele bijkomende vensters laten plaatsen (cf. supra). In 1883 wilden Minne en Van Oudenhove dat vergrote huis bij hun biermagazijn voegen. Daarom vroegen ze op 7 juni toelating om de deuropening en de vijf vensters

Afb. 3. Geveltekening bij de aanvraag van Minne om vensters te dichtens bij zijn verbouwing van een huis tot biermagazijn waar licht de kwaliteit van bier schaadt (Stadsarchief Gent, reeks G12 nr. 1883 L4).

van die woning te mogen dicht metselen, zodat het opgeslagen bier niet aan het licht zou worden blootgesteld (afb. 3). Tien dagen later werd dat door de gemeente toegestaan.

De maatschappij die na vijf jaar ontbonden werd, had Van Oudenhove geen windeieren gelegd. Na aftrek van de schulden (in hoofdzaak openstaande facturen bij diverse leveranciers) bleek dat het bedrijfskapitaal in 1885 was aangegroeid met 51.856 fr., waarvan de helft voor Ernest. In die periode kocht hij trouwens nog meer onroerend goed, b.v. in 1884 drie woningen aan de Dendermondsesteenweg. In 1883 had hij al een stukje bouwgrond aan de Brabantdam gekocht, waarop hij een nieuw huis van drie bouwlagen had laten optrekken. De bedoeling was 'herbergen' te kopen of de aangekochte huizen in een café te veranderen. Zo kon hij zijn vaste bierafzet vergroten.